

Danmarks *Scydmaenidae*.

Af

Victor Hansen.

Af vore Billefamilier er der sikkert adskillige, som trænger til en kritisk Revision. Naar man undtager Løbe-billerne, som blandt vore Forfattere synes at nyde en særlig Gunst, hvad enten nu dette beroer paa den forholdsvis lette Adgang til Indsamling af Materiale, som disse Dyr frembyder, eller derpaa, at de stilles først i Systemet, er de fleste Familier ikke blevet selvstændigt behandlede herhjemme siden Schiødte's Dage. I Udlandet er der derimod i de senere Aar fremkommet en moderne koleopterologisk Litteratur, som ganske vist endnu langt fra er kommen til at omfatte hele Systemet, men som for de Familiers Vedkommende, som er blevet behandlede der, yder en fortræffelig Hjælp ogsaa ved Undersøgelsen af vor Fauna og gør det muligt at faa rettet de sikkert ikke faa Fejl, der findes i vore Fortegnelser. Til disse i de senere Aar behandlede Familier hører ogsaa Scydmaenerne. Disse nydelige Smaadyr synes at være blevet ret stedmoderligt behandlede af vore Samlere, dels paa Grund af deres ringe Størrelse, dels fordi Indsamlingen af dem er forbundet med adskilligt større Besvær og kræver mere Energi end Indsamlingen af saa mange andre Biller, men endelig vistnok især, fordi det almindeligt antages, at Arterne er meget vanskelige at bestemme. Dette sidste er dog ingeniunde Tilfældet, og dersom nærværende lille Arbejde kunde bidrage til at gøre det klart, at de aller-

fleste af vore Arter er adskilte ved gode og let iagttagelige Kendemærker, som er fælles for begge Køn, saa at ogsaa Hunnerne altid kan bestemmes med fuldkommen Sikkerhed, samt til i det hele at forøge Interessen for denne interessante, hos os desværre kun temmeligt faatalligt repræsenterede Familie, vilde mit Formaal dermed fuldt ud være naaet.

Jeg har fulgt det Princip, som jeg anser for det rigtigste, i Beskrivelserne vel kun at behandle de Arter, som hidtil vides at være fundne herhjemme, men i Bestemmelsestabellerne derimod ogsaa at medtage Arter, der ganske vist ikke kendes som danske endnu, men som er fundne i vore Nabolande og med nogen Sandsynlighed kan ventes at ville blive fundne ogsaa hos os. Vor Billefauna forøges jo endnu saa godt som hvert Aar med i hvert Fald enkelte nye Arter, og da Scydmaenerne som nævnt sikkert ikke hører til de Dyr, som har været grundigst eftersøgt, vil de danske Arters Antal vel nok i Tidens Løb vokse. •

Ved Affattelsen af Bestemmelsestabeller gør særlig to Hensyn sig gældende, nemlig dels det, at Tabellen skal være saa praktisk brugbar som muligt og de benyttede Kendemærker derfor saa iøjnefaldende og let iagttagelige som muligt, dels det, at Tabellen helst skal give en systematisk Oversigt over de Dyr, den omhandler, og man derfor helst skal benytte de Kendemærker, der er de afgørende i systematisk Henseende, altsaa er Udtryk for Dyrenes indbyrdes Slægtskab. Selv om nu disse to Hensyn ofte vil komme i Strid med hinanden, hvor det drejer sig om Tabellens Indhold (de Skelnemærker, der benyttes), og snart det første, snart det sidste her blive det afgørende, saa kræver de begge, at Tabellens Form er en saadan, at den (saafremt de systematisk afgørende Kendemærker benyttes) kan give et klart Overblik over Slægtskabsforholdet. Derfor har jeg i Stedet for at anvende den Form, som herhjemme har været den almindeligste, men som forøvrigt ogsaa bruges i Ganglbauer's fortræffelige Værk: »Die Käfer von Mitteleuropa«, benyttet den, som Seidlitz og ogsaa Reitter benytter,

fordi den giver et langt klarere systematisk Overblik og f. Eks. bevirker, at Arterne i Reglen kommer til at følge efter hinanden i Tabellen i den systematisk naturlige Orden.

Ved de Slægts- og Artsnavne, der ikke er dannede af Egennavne, har jeg givet en Oversættelse af de latinske Ord for om muligt at vække en noget større Interesse i denne Retning. Det bliver jo, som det synes, desværre mere og mere almindeligt at benævne nye Arter — ja ogsaa Slægterne er Genstand for denne Uskik (*Seidlitzia*, *Edmundia* = *Reitteria*, *Frivaldszkya*, *Heydenonymus*) — enten med Findexens eller en anden Persons Navn i latiniseret Form eller med Navne, der er ganske blottede for Betydning eller Mening. Man faar næsten det Indtryk, at det regnes for en Fornærmelse mod Finderen af en ny Art, naar Navngiveren ikke opkalder den efter ham men tillader sig ligesom de ældre Forfattere at anvende et Navn, der hentyder til et af Dyrets udprægede Kendemærker eller til de Lokalteter eller de Planter, paa hvilke det lever. Og er det gamle, kendte Dyr, der skal have et nyt Navn, undgaar man ligeledes omhyggeligt at bruge et Navn, der skulde kunne yde Hukommelsen nogen Støtte, og tyer hellere til noget saa aandløst som f. Eks. at lave det nye Navn ved Ombytning af Bogstaverne i et allerede kendt (f. Eks. *Rybaxis* lavet af *Bryaxis*, *Hargium* af *Rhagium*). Som et afskrækkende Eksempel kan nævnes Undergruppen *Bathysciini* i Familien *Silphidae*, som den fremtræder i Heyden, Reitter og Weise: »Catalogus Coleopterorum Europae«, 1906, pag. 240. Af de c. 130 Arter har c. 70 Navne, der alle er Genitivsformer af Egennavne (det ligefrem vrimler med *Mascarauxi*, *Bonvouloiri*, *Uhagoni*, *Discontignyi*, *Delarouzei* osv.); c. 20 har Navne, der alle er Adjektivformer af et Lands Navn (*turcica*, *persica*, *bosnica*, *corsica* osv.), og af Resten er der højst 25 Arter, hvis Navne hentyder til Karakterer ved det paagældende Dyr (men af disse er ogsaa kun Halvdelen beskrevne efter 1862). Det kalder man at give Dyr latinske Navne*).

*) I «Règles internationales de la nomenclature zoologique adoptées par les Congrès internationaux de Zoologie» 1905 er der kun en

Jeg bringer min bedste Tak til D'Hrr. Entomologer, som har tilstillet mig deres Materiale til Undersøgelse. En ganske særlig Tak skylder jeg Hr. Museumsinspektør W. Lundbeck for den store Elskværdighed, hvormed jeg har faaet Adgang til Museets danske Samling.

Scydmaenidae.

Antennerne elleveledede, undertiden knæede, jævnt tykkere henimod Spidsen eller med tydelig Kølle.

Kæbepalperne tre- eller fireleddede, det sidste Led i Reglen lille, undertiden endog næppe synligt.

Baghofferne konisk tapformede eller svagt tværbrede. Skinnebenene uden eller med meget lille Endespore.

Dækvingerne uden afsatte Epipleurer, ikke afkortede, saa at højst Pygidium er ubedækket.

Bagkroppen bestaaende af seks eller syv Led.

Tarserne femleddede.

Scydmaenerne slutter sig meget nær til Silpherne. Derimod er det mere tvivlsomt, hvor nær de i Virkeligheden er beslægtede med Pselapherne, som de næsten altid stilles ved Siden af i Systemet, og som de ogsaa har meget tilfælles med baade i Habitus og i Levevis, om end det er givet, at der er Slægtskab tilstede, idet Pselapherne er meget nær beslægtede med Staphylinerne, og Staphylinerne og Silpherne atter staar hinanden saa nær, at det hidtil ikke er lykkedes at finde anden konstant Forskel mellem dem, end at hos Staphylinerne højst de to første, hos Silpherne mindst de tre første Dorsalsegmenter er hudagtige.

Scydmaenerne er Rovdyr og »søger deres Bytte i de

enkelt Sætning, der berører dette Spørgsmaal, nemlig i Art. 14, Recommendation, hvor det siges, at det bedste Artsnavn er et kort, velklingende, latinsk Adjektiv, der er let at udtale. Parolen blandt Forfatterne synes dog nærmest at lyde modsat: det bedste Artsnavn er et langt, hæsligt lydende, ikke-latinsk Substantiv, som er vanskeligt at udtale.

Skarer af smaa Leddedyr, der omsætter Plantemulden« (Schiødte). De findes under Løv og Mos, ved Roden af gamle Stubbe, under Bark, i hule Træer, i Plantemøddinger eller Gødningen omkring Drivkasser eller i Opskyl ved Moser og Søer. Mange Arter kan ogsaa træffes hos Myrer, men herhjemme er der dog vistnok kun een eller højst to Arter, der kan kaldes ægte myrmekophile, nemlig *Euconnus claviger* og maaske *Euthia plicata*, hvilken sidste endda oftest findes ikke inde i selve Tuerne men langs Udkanten af disse under Løv og lign. Endelig er en enkelt Art, *Neuraphes rubicundus*, fundet i Antal i Muldvarpereder i Udlandet. Flere af Arterne kommer frem særlig henad Aften kort før Solnedgang og kan da træffes paa Skovsletter og Enge. Ved Aftenkætsning faar man derfor ogsaa af og til Scydmaener sammen med f. Eks. Anisotomaer, Pselapher og Catopser. Vistnok alle de danske Arter udvikles normalt i August og September og overvintrer som fuldvoksne.

Den eneste Scydmaenlarve, der kendes, er vistnok Larven til *Scydmaenus tarsatus* M. & K., som er beskrevet af Dr. Meinert i Ent. Medd. I. R. 1. B. S. 144—150, T. I.

Den Synonymi, jeg har fulgt, stemmer, med et Par Undtagelser, se Side 204 og 207, overens med Heyden, Reitter og Weise: »Catalogus Coleopterorum Europæ« 1906, Schilsky: »Systematisches Verzeichnis der Käfer Deutschlands und Deutsch-Oesterreichs« og Ganglbauer: »Die Käfer von Mitteleuropa«.

Hovedfortegnelsen over vore Scydmaener findes i Naturh. Tidsskr. III. R. 7. B. S. 208—11, og af Tillægene til Billefortegnelserne indeholder følgende Bidrag angaaende Scydmaener: Naturh. Tidsskr. III. R. 8. B. S. 482, 10. B. S. 57. Ent. Medd. II. R. 1. B. S. 113, 2. B. S. 364, 3. B. S. 65.

Scydmaenerne falder i seks Grupper: *Chevolatiini* (*Chevolatia*), *Cephenniini* (*Cephennium*, *Euthia*, *Euthiconus*), *Stenichnini* (*Neuraphes*, *Stenichnus*, *Euconnus*), *Scydmaenini* (*Scydmaenus*, *Eudesis*), *Clidicini* (*Leptomastax*, *Ablepton*) og *Mastigini* (*Mastigus*). Da imidlertid kun de tre af disse Grupper er repræsenterede hos os, har jeg ment at kunne ind-

skrænke mig til at give een samlet Tabel over alle vore Slægter.

Bestemmelsestabel over Slægterne.

- 1, Thorax ikke eller kun lidt smallere end Dækvingernes bredeste Sted, dets Sider randede i hele deres Længde.
- 2, Thorax uden Basalgruber*); Dækvingerne ikke afstumpede, i det højeste Pygidiums Spids ubedækket *Cephennium* M. & K.
- 2' Thorax med fem Basalgruber; Dækvingerne afstumpede, Pygidium ubedækket *Euthia* Steph. [Side 195].
- 1' Thorax betydeligt smallere end Dækvingernes bredeste Sted, dets Sider ikke randede eller randede bagfra og omtrent til Midten.
- 2,, Dækvingerne afstumpede, Pygidium ubedækket *Euthiconus* Reitt. [Side 198].
- 2" Dækvingerne ikke afstumpede, i det højeste Pygidiums Spids ubedækket.
- 3, Antennerne ikke knæede, deres første Led simpelt, Palperne fireleddede, det sidste Led lille, men tydeligt, sylformigt, ragende ud over det tredje Leds Spids.
- 4, Hovedet ikke stærkt indsnøret bagtil, Tindingerne**) korte.
- 5, Den bageste Del af Thorax's Sider randede; Baghofterne temmelig nær ved hinanden *Neuraphes* Thoms. [Side 199].
- 5' Thorax's Sider ikke randede; Baghofterne temmeligt langt fra hinanden. *Stenichnus* Thoms. [Side 208].
- 4' Hovedet stærkt indsnøret bagtil, Tindingerne lange *Euconnus* Thoms. [Side 212].

*) Da de fleste Scydmaener har Gruber eller Fordybninger baade ved Thorax's Basis og ved Dækvingernes Basis, har jeg for Klarheds Skyld kaldt de første for Basalgruber, de sidste for Basalindtryk. Hos nogle Arter staar Thorax's Basalgruber i en Basaltværfore.

**) Ved Tindingerne forstaas den Del af Hovedets Sider, der ligger bag Øjnene.

- 3^a Antennerne svagt knæede, Spidsen af første Led paa Oversiden med en Udranding; Palperne fireleddede, det sidste Led rudimentært, næppe synligt, Spidsen af dette og af det tredje Led afrundede sammen. Hovedet indsnøret bagtil, Tindingerne lange *Scydmaenus* Latr. [Side 217].

Euthia.

Stephens Ill. Brit. III, 1830, 115 (*Eutheia*)*; Ganglb. III, 20; N. I. D. III, 2, 145.

Palperne fireleddede, det sidste Led yderst lille, Spidsen af dette og af det tredje Led afrundede sammen; tredje og fjerde Led tilsammen tendannede. Antennekøllen treleddet. Øjnene yderst nær ved Thorax's Forrand, Tindingerne helt forsvundne eller yderst korte. Thorax i Reglen, og hos alle de danske Arter, bredere end langt, med fem Basalgruber, dets Sider randede i hele deres Længde. Hver Dækvinge med to Basalindtryk og med afstumpet Spids. Pygidium frit, ikke dækket af Dækvingerne.

Hos Hunnen er Antennerne længere og de enkelte Led mere langstrakte end hos Hannen.

Denne Slægt kendes let fra de andre ved sin temmeligt flade og ligebrede Form.

Eὐθεία er Hunkøn af *εὐθύς*, der betyder lige, ret, og skal vel hentyde til den ligebrede Form.

Bestemmelsestabel over Arterne.

- 1, Dækvingerne brungule eller rødbrune. Antennerne slanke, de to sidste Led ikke eller kun svagt bredere lange. Større. 1,3—1,6 mm.

*) Stephens kalder Slægten *Eutheia*; men da Ordet i denne Form er Græsk og kun Græsk, bør det ændres til *Euthia* (jfr. «Règles internationales de la nom. zool.», 1905 Art. 19 og Appendice F.). I et er langt.

- 2, Større, 1,6 mm. Tindingerne meget korte men dog tydelige. Dækvingerne meget fint og spredt punkterede *plicata* Gyll.
- 2' Mindre, 1,3—1,4 mm. Tindingerne ganske forsvundne. Dækvingerne temmeligt tæt punkterede. Lidt fladere og mattere. *Schaumi* Kiesw.
- 1' Dækvingerne mørke, næsten sorte. Antennerne temmeligt korte og kraftige, de to næstsidste Led meget bredere end lange. Mindre, 1,1 mm. *scydmaenoides* Steph.

E. *plicata*.

Gyll. Ins. Suec. III, 1813. 678; Ganglb. III, 21; N. I. D. III, 2, 146.

Fint og sparsomt behaaret. Brunrød, Hovedet tydeligt, Midten af Thorax utydeligt mørkere, Antenner og Ben rødlig. Øjnene kun lidt fremspringende, adskilte fra Thorax's Forrand ved meget korte men dog tydelige Tindinger. Panden sparsomt og fint punkteret. Thorax og Dækvingerne meget fint og spredt punkterede, de sidste med kun svagt tilrundede Sider. Af Basalindtrykkene er det yderste i Reglen ganske lidt større end det inderste. 1,6 mm.

Hos Hannen er de to næstsidste Antenneled svagt bredere end lange, hos Hunnen kvadratiske.

Plicata betyder foldet og hentyder vel til Dækvingernes Basalindtryk, som jo forøvrigt ikke er karakteristiske for denne Art.

Sjælden. Rude Hegn, $^{10}/_4$, $^{19}/_5$, $^{26}/_5$; Geels Skov, $^{22}/_5$, $^{14}/_6$; Tokkekøb Hegn; Sælsø, $^{15}/_5$. Den findes hos *Formica rufa*, oftest langs Kanten af Tuerne under Løv og lign. men er dog ogsaa taget midt inde i Tuen. I Udlandet er den ogsaa fundet under Bark sammen med Myrer og ogsaa hos *Formica exsecta*.

E. Schaumi*).

Kiesenw. Berl. Entom. Zeitschr. 1858, 45; Ganglb. III, 22; N. I. D. III, 2, 147; *abbreviatella* Thoms. Skand. Col. IV, 80.

Kort, jævnt tæt behaaret. Dækvingerne brungule, Hovedet og Thorax mørke, det sidste med smalt lysere Siderande. Øjnene temmeligt stærkt fremspringende og strækende sig helt tilbage til Thorax's Forrand; Tindingerne derfor ganske forsvundne. Panden fint og temmelig spredt punkteret. Thorax oftest men ikke altid finere og mere spredt punkterede end Dækvingerne, disse med meget svagt tilrandede Sider. Basalindtrykkene smaa, næsten lige store. 1,3—1,4 mm.

Hos Hannen er de to næstsidste Antenneled svagt bredere end lange, hos Hunnen mindst saa lange som brede.

Denne Art, der hidtil har staaet opført hos os under Navn af *abbreviatella* Er., er fundet i den tørre barkblandede Gødning omkring Drivkasser og i fjorgamle Sivbunker i og i Omegnen af København, 4, 6. Den er ogsaa ketset (i Lersøen) ^{22/8}, ^{19/9}. Udenfor Nordsjælland er den, saavidt mig bekendt, ikke fundet.

E. scydmaenoides.

Stephens Ill. Brit. III, 1830, 116, pl. XVIII, f. 2; Ganglb. III, 23; N. I. D. III, 2, 148; *abbreviatella* Er. Käf. Mk. Brandenbg. I, 260.

Sparsomt gulgraat behaaret. Mørk, næsten sort, An-

*) Efter »Règles internationales de la nom. zool.», 1905 Art. 14, c. 3 Stk. skal Navne paa Arter, der tilegnes Personer, dannes ved til det rigtige og fuldstændige Personnavn at tilføje et i (ae). Til at forandre allerede eksisterende Artsnavne i Overensstemmelse hermed findes der derimod ingen Hjemmel (se Art. 19, der kun tillader Ændring, naar der kan paavises en Skrive- eller Trykfejl eller en Fejl ved Omskrivning (o: af et græsk Ord til Latin). Alligevel har jeg ligesom de fleste moderne Forfattere foretaget denne Ændring af Hensyn til Ensartetheden og saaledes ændret *Schaumii*, *Wetterhallii* osv. til *Schaumi*, *Wetterhalli* osv.

tenner og Ben rødgule; Antennerne kraftige med stærkt afsat Kølle, de to næstsidste Led meget bredere end lange. Øjnene kun lidt fremspringende og strækkende sig helt tilbage til Thorax's Forrand; Tindingerne derfor ganske forsvundne. Panden meget fint og spredt punkteret. Thorax og Dækvingerne temmelig tæt og ikke særlig fint punkterede. Dækvingerne kortere end hos de to foregaaende Arter og med temmeligt stærkt tilrundede Sider. Af Basalindtrykkene er det inderste størst og tydeligst. 1,1 mm.

Hos Hannen er Antennekøllen bredere end hos Hunnen. Scydmaenoides ♂: som ligner en Scydmaenus.

Meget sjælden. Amtmandshaven, Nykjøbing F., i en Kompostdyng, 5, 10; klækket af Træ fra Sundby Storskov; i forraadnet Opskyl ved Rødebro, Dyrehaven, ¹⁰/₄. Denne Art skal ogsaa kunne findes hos *Formica rufa* og *Lasius fuliginosus*.

Euthiconus.

Reitter Verh. zool. bot. Ges. Wien 1881, 543; Ganglb. III, 23; N. I. D. III, 2, 143.

Palperne fireleddede, det sidste Led yderst lille, Spidsen af dette og af det tredje Led afrundede sammen; tredje og fjerde Led tilsammen omvendt koniske. Antennekøllen treleddet, Øjnene yderst nær ved Thorax's Forrand, Tindingerne yderst korte. Thorax omtrent saa langt som bredt, i Reglen tilsmalnet fortil, med fire Basalgruber, Siderne ikke randede. Hver Dækvinge med to Basalindtryk og med afstumpet Spids; Pygidium frit, ikke dækket af Dækvingerne.

Skelnemærker med Hensyn til den ydre Kønsforskel synes hidtil ikke at have været kendt, hverken for Slægtens eller nogen af Arternes Vedkommende. Den nedenfor nævnte Kønsforskel hos vor Art er formodentlig fælles for hele Slægten.

Denne Slægt indeholder kun tre bekendte Arter, som hidtil kun har været fundne i Mellemeuropa, hvor de overalt hører til de største Sjældenheder.

Navnet skal vel hentyde til det nære Slægtskab med *Euthia* og det koniske Thorax.

E. conicicollis.

Fairm. et Laboulb. Fn. Fr. I. 1854, 352; Ganglb. III, 24; N. I. D. III, 2, 144.

Langt og opstaaende behaaret. Rødbrun, Thorax noget lysere. Antenner og Ben rødgule. Antennernes niende Led kvadratisk, tiende Led lidt bredere end langt. Hovedet lidt smallere end Thorax. Panden glat og blank, tydeligt konkav paa langs. Thorax mindst saa langt som bredt, bredest ved Basis, herfra og til Spidsen jævnt tilsmalnet; af Basalgruberne er de yderste aflange, de inderste smaa og runde og forbundne med hinanden ved en meget svag Tværfure. Dækvingerne meget fint og spredt punkterede, hvælvede og med temmeligt stærkt tilrundede Sider; af Basalindtrykkene er det yderste dybest, det inderste svagt forlænget langs Sømmen omtrent til Midten af Dækvingerne. 1 mm.

Hannens Baglaar er tydeligt tykkere end Hunnens.

Conicicollis ♂: med konisk Thorax.

Af denne for vor Fauna og i det hele for Nordeuropa nye Art fandt Hr. Fuldmægtig West og jeg henholdsvis 1 Stk. (♂) og 2 Stk. (♂ og ♀) i Sigtegods, som vi hjembragte til Undersøgelse fra en Ekskursion i Dyrehaven d. ²⁵/₃ 1910, og som var samlet dels fra Smuld i hule Træer dels under Bark, Løv og Mos. Vi har flere Gange senere søgt at genfinde Dyret men hidtil forgæves. Arten er i Udlandet fundet i Smuldet af hule Træer, der var beboede af Myrer (*Lasius*).

Neuraphes.

Thoms. Skand. Col. IV, 80; Ganglb. III, 25; N. I. D. III, 2, 161.

Antennerne jævnt tykkere henimod Spidsen eller med mere eller mindre tydeligt afsat, i Reglen fireleddet, Kølle. Øjnene meget nær ved Thorax's Forrand, Tindingerne meget

korte. Panden ofte med to Gruber. Thorax med bagtil randede Sider og ofte med en Længdekøl ved Basis foran Scutellum. Hver Dækvinge med to Basalindtryk. Baghofferne nær ved hinanden.

Den ydre Kønsforskel er hos de fleste Arter og hos alle de danske overordentlig ringe.

Navnet er vistnok dannet af *νευρά*, der betyder Sene, Streng, her vist en ophøjet Linie, og *ἀφίημι*, hører op, og hentyder altsaa til den ophøjede Kant, der findes paa Thorax's Sider, og som hører op omtrent paa Midten. A'et er langt.

Bestemmelsestabel over Arterne.

- 1, Panden med en tydelig Grube*) paa hver Side, indenfor Øjet; Thorax's Basis med en Længdekøl i Midten.
- 2, Thorax glat.
- 3, Større, 1,8 mm. *angulatus* M. & K.
- 3' Mindre, 1—1,4 mm. Farven varierende fra rødgul til kastaniebrun.
- 4, Mellemrummet mellem Pandegruberne dobbelt saa bredt som en af disse. Thorax længere end bredt, svagt konisk tilsmalnet fremefter. Rød eller kastaniebrun**) *carinatus* Muls.
- 4' Mellemrummet mellem Pandegruberne kun lidt bredere end en af disse. Thorax kun lidt længere end bredt, kun den allerforreste Del tilsmalnet. Rødgul**) *rubicundus* Schaum.

*) Nogle Forfattere kalder Gruberne for Issegruber, andre for Pandegruber, idet de drager Grænsen mellem Panden og Issen forskelligt. Her benyttes som Grænse mellem Pande og Isse en Linie, der tangerer Øjnenes Bagrand, og Gruberne kaldes da efter deres Plads hos de allerfleste Arter for Pandegruber.

**) Disse Skelnemærker er anførte efter Reitter's sidste Artikel om disse Dyr (Wiener Entomologische Zeitung XXIX Jahrg. IV. Heft, pag. 147). Medens Reitter i denne Artikel adskiller *carinatus* fra alle de nærstaaende, deriblandt ogsaa *bescidicus* Reitt. (= *rubicundus* Ganglb.) ved Forskellen i Thorax's Form, siger Gangl-

- 2' Thorax punkteret *elongatulus* M. & K.
- 1' Panden uden Grube paa hver Side.
- 2,, Thorax's Basis med en kort Længdekøl i Midten.
- 3,, Issen med en konisk Knude. Sort eller rødbrun
. *coronatus* Sahlb.
- 3'' Issen simpel, uden Knude. Rødgul. *parallelus* Chaud.
- 2'' Thorax's Basis uden Længdekøl i Midten.
- 3,,, Panden glat. Thorax ved Basis med en Tværfure,
hvori der kun staar een Grube paa hver Side.
Thorax ikke udvidet foran Midten. Brunsort,
noget fladtrykt; 1,3 mm. *longicollis* Motsch.
- 3''' Panden fint punkteret. Thorax ved Basis med en
Tværfure, hvori der paa hver Side staar to Gruber
og undertiden endnu en femte i Midten. Thorax
ubetydeligt udvidet foran Midten; 0,8—1,3 mm.
- 4,, Større, 1,3 mm. Antennernes tre næstsidste Led
kun ubetydeligt bredere end lange. Pandens
Punktur yderst fin og spredt. Rødgul eller rust-
rød *Hopffgarteni* Reitt.
- 4'' Mindre, 0,8—1 mm. Antennernes tre næstsidste
Led tydeligt bredere end lange. Pandens Punktur
tættere og ikke nær saa fin.
- 5, Større, 1 mm. Thorax undertiden med fem Basal-
gruber i Basaltværfuren og undertiden med en
Længdefure *Sparshalli* Denny.
- 5' Mindre, 0,8 mm. Thorax med fire Basalgruber i
Basaltværfuren og uden Længdefure. Dækvin-
gerne kortere og bredere med stærkere tilrandede
Sider *minutus* Chaud.

bauer om sin *rubicundus* (Käfer von Mitteleuropa, III, 28) kort og godt: »Der Halschild wie bei *carinatus*«. Dette synes i Be-
tragtning af den Nøjagtighed, hvormed Ganglbauer's Beskri-
velser er affattede, ret mærkeligt og der turde derfor være en
Mulighed for, at *carinatus* Reitt. er en anden Art end *carinatus*
Ganglb.

N. angulatus.

Müller & Kunze Schrift. nat. Ges. Leipzig I, 1822. 194 t. V f. 9; Ganglb. III, 27; N. I. D. III, 2, 162.

Sparsomt, men temmelig langt, gult behaaret. Sort, Antenner og Ben rødlig, Antennernes tre næstsidste Led kun meget lidt bredere end lange. Hoved og Thorax glatte, det sidste ved Basis med en Tværfure, som i Midten afbrydes af Længdekølen foran Scutellum, og hvori der staar to Gruber paa hver Side, en kort indre og en aflang ydre. Thorax saa langt som bredt, Siderne bagtil rette, parallelle eller yderst svagt konvergerende, fortil tilrundede, Forhjørnerne (set fra oven) tydeligt fremtrædende. Dækvingerne fint og spredt punkterede; af Basalindtrykkene er det yderste aflangt, det inderste rundt, ofte svagt fortsat et Stykke langs Sømmen. 1,8 mm.

Angulatus (o: med Hjørner) hentyder vistnok til Thorax's Forhjørner, som hos denne Art er forholdsvis tydelige.

Paa fugtig Skovbund under Løv og Mos, sjældnere og mest kun enkeltvis. Lave Skov; Tryggerød Hegn; Rude Hegn; Ry Sønderskov; Odense; Østerskov paa Falster osv., 4, 9, 10. Er ogsaa ketsset, $\frac{15}{5}$, $\frac{30}{8}$, og fundet hos Myrer.

N. rubicundus.

Schaum Anal. Ent. 1841. 13; Reitter i Wiener Ent. Zeit. XXIX Jahrg. IV Heft, pag. 147.

Sparsomt gult begaaret. Rødgul, Antennernes tre næstsidste Led tydeligt bredere end lange. Hovedet glat, med store og dybe Pandegruber, der næsten støder helt op til Øjnene. Mellemrummet mellem Pandegruberne kun lidt bredere end en af disse (medens det hos alle de nærstaaende Arter er meget bredere), fladt, uden ophøjede Knuder eller Længdefordybning. Thorax glat, lidt længere end bredt, Siderne bagtil rette og parallelle, fortil tilrundede, Forhjørnerne (set fra oven) ganske afrundede og forsvundne. Thorax's Basis som hos *angulatus*. Dækvingerne overordentligt fint og spredt punkterede, næsten glatte. Af Basalindtryk-

kene er det yderste langt og smalt, det inderste kort og dybt. 1—1,2 mm.

Rubicundus, rødlig.

Sjældnen. Aalborg, i Bladjord, 9; klækket [?] af Træ fra Lolland og Falster, 5, 6, 7; Damhusmosen ved Roden af en gammel Pil, $\frac{4}{10}$; i et hult Æbletræ, Hillerød, $\frac{27}{5}$; Lysemose Skov ved Maribo, i Selskab med *Lasius fuliginosus*, $\frac{20}{6}$; Ravneholm hos *Formica rufa*, 5; Dyrehaven, ved Roden af en gammel Elm, $\frac{17}{4}$; Keldskov ved Bremersvold, $\frac{20}{9}$; Rydsebæk Skov paa Møen, ketset, 8; Ryde, ketset, $\frac{19}{5}$. I Tyskland er Arten efter Reitter fundet i Antal i Muldvarpereder. Herhjemme er den endnu ikke fundet under disse Forhold, formodentligt fordi Undersøgelsen af Muldvarpereder, som først i de sidste Aar er taget op herhjemme af Hr. Bogtrykker Rosenberg, endnu kun har været drevet paa ganske enkelte Steder i Københavns Omegn.

I Mellemeuropa findes en Art, der staar den danske overordentlig nær, men let adskilles fra den, derved at Panden har to Længdeknuder og mellem disse en Længdefordybning, og ved at Pandegruberne er smaa. Om Schaum's *rubicundus* er identisk med den nordlige eller den sydlige Art, kan ikke afgøres sikkert efter hans Originalbeskrivelse alene; thi Schaum omtaler ikke Pandens Bygning. Det er endog rimeligt, at han har sammenblandet to — eller flere — nærstaaende Arter; thi han omtaler, at hans Art undertiden kan være begsort; men dette passer ikke paa nogen af de to her nævnte Arter, der utvivlsomt altid er rødgule, men kunde derimod passe paa den nærstaaende *carinatus* Muls. Jeg har derfor søgt at faa opspurgt, hvor Schaum's Typer findes, men dette er desværre ikke lykkedes mig. Hverken paa Königl. Zoologisches Museum i Berlin eller paa Deutsches Entomologisches National-Museum i Berlin, som besidder Størstedelen af Schaum's Samling, findes Typerne til *rubicundus* Schaum, og de eksisterer da muligvis slet ikke mere. Naar saaledes Schaum's Art maa tydes efter hans Beskrivelse alene, bør den tydes som den nordlige Art. I saa Fald kan det nemlig forstaas, at Schaum

ikke omtaler Pandens Bygning, da denne hos den nordlige Art kun afviger lidt fra de nærstaaende Arters (*angulatus*, *elongatulus*), medens den hos den sydlige Art er saa udpræget, at Schaum utvivlsomt vilde have omtalt den, ifald det var denne Art, han havde haft for sig. Til dette Resultat er ogsaa Reitter kommet i Wiener Ent. Zeit. XXIX Jahrg. IV Heft, pag. 147. Den der beskrevne *rubicundus* Schaum er den nordlige Art, medens den sydlige af Reitter er beskrevet som *bescidicus*. Ganglbauer derimod har ikke kendt den danske Art, men beskrevet den sydlige som *rubicundus* Schaum, hvorved altsaa *rubicundus* Ganglb. bliver Synonym til *bescidicus* Reitt. Dette fremgaar tydeligt af Ganglbauer's klare Beskrivelse af Panden (Käfer von Mitteleuropa III, 28), og er forøvrigt bekræftet af Dr. Holdhau, som viste mig den Elskværdighed at sammenligne de Eksemplarer, Ganglbauer har beskrevet, med den danske Art. Medens Reitter's Standpunkt i Wiener Ent. Zeit. 1910 er fuldstændigt klart, gælder dette derimod ingenlunde hans tidligere Beskrivelser af *rubicundus* Schaum. Reitter hævder vel, at han stadig har anset den nordlige Art for *rubicundus* Schaum, men dette synes ganske uforklarligt. I »Bestimmungstabellen der eur. Col.« V, 555 (1881) siger Reitter nemlig om *rubicundus* Schaum: »Scheitel konkav, jederseits neben den Stirngrübchen höckerartig erhaben«, hvilket jo absolut ikke passer paa den nordlige Art; i »Naturgeschichte der Ins. Deutschl.« III, 2, 163, som udkom Aaret efter, omtaler han under Beskrivelsen slet ikke Pandebygningen men citerer dog »Bestimmungstabellen«; i »Fauna Germanica« II, 223, (1910) bruger han samme Udtryk som de ovenfor fra »Bestimmungstabellen« citerede og identificerer *rubicundus* Schaum med *bescidicus* Reitt.; og endelig i Wiener Ent. Zeit. 1910 retter han dette og giver sin første gode Beskrivelse af *rubicundus* Schaum. Det kan saaledes kun volde Uklarhed og Misforstaaelser at citere Reitter's tidligere Beskrivelser, og dette har jeg derfor undladt her. — *Sellatus* Fauvel, der almindeligvis nævnes som Synonym til

rubicundus Schaum, kan ikke med Sikkerhed tydes, da heller ikke Fauvel omtaler Pandens Bygning*).

N. elongatulus.

Müller & Kunze Schrift. nat. Ges. Leipzig, I, 1822, 195 t. V. f. 10; Ganglb. III, 29; N. I. D. III, 2, 164.

Sparsomt gult behaaret. Sort eller brun**). Antenner og Ben rødgule, Antennernes tre næstsidste Led tydeligt bredere end lange. Hovedet overordentlig spredt punkteret. Thorax lidt længere end bredt, Siderne bagtil rette, svagt konvergerende eller parallelle, fortil tilrundede, Forhjørnerne (set fra oven) ganske afrundede og forsvundne. Thorax fint punkteret, Punkturen varierende en Del i Styrke og Tæthed, ved Basis som hos *angulatus*. Dækvingerne fint punkterede; af Basalindtrykkene er det inderste bredest og dybest. 1,4 mm.

Elongatulus, lidt forlænget.

Paa fugtig Skovbund under Løv og Mos, i alle vore Landsdele, næst *Stenichnus collaris* vor hyppigste Skovart; 4, 10, 11. Kan ketses, 6, og er ogsaa fundet hos *Formica rufa* †).

*) Jeg skylder her Hr. Rentier J. P. Johansen en særlig Tak for den Elskværdighed, hvormed han, da jeg gerne vilde sende den danske Art til Undersøgelse hos Reitter og Ganglbauer, overlod mig sit store Materiale af Arten til Forsendelse, en Tjeneste, der var mig saa meget mere værdifuld, som ingen anden Privatsamler herhjemme — mig bekendt — besidder Arten i større Antal.

***) De lyse Individuer, der undertiden træffes af flere Arter, f. Eks. *Stenichnus collaris* og *scutellaris*, har jeg hverken i Tabellerne eller i Beskrivelserne taget Hensyn til, da deres lyse Farve stadig synes at være begrundet i, at Dyrene er udhærdede. Af *N. elongatulus* har jeg derimod truffet brune Individuer, der har overvintret og derfor sikkert har været udhærdede.

†) I Kroatien og Kärnten findes en Art, *semicastaneus* Reitt., der skuffende ligner *elongatulus* og ogsaa har den hos *Neuraphes* saa sjældne Karakter, punkteret Thorax, men som mangler Pandegruber og er lidt større. Denne Art og *elongatulus* kunde saaledes synes at danne en Forbindelse mellem Arterne med og Arterne uden Pandegruber, og derfor bør *elongatulus* stilles sidst i første Gruppe og *semicastaneus* først i anden Gruppe.

N. Hopffgarteni.

Reitter Verh. zool. bot. Ges. Wien 1879, 48; Ganglb. III, 36; N. I. D. III, 2, 169.

Sparsomt gult behaaret. Rødgul eller rustrød; Antennernes tre næstsidste Led kun ubetydeligt bredere end lange. Panden yderst fint og spredt punkteret med et Længdeindtryk mellem Antennerne. Thorax glat, med stærkere behaarede Sider og ved Basis med en Tværfure, hvori der paa hver Side staar to Gruber, den yderste forlænget fremetter, den inderste kort og mindre tydelig. Dækvingerne fint og tydeligt punkterede; af Basalindtrykkene er det yderste langt og smalt, det inderste dybt og rundt, oftest fortsat et Stykke langs Sømmen i Form af en yderst fin Længdefure. 1,3 mm.

Denne Art, der ellers kun har været kendt som et langt sydligere Dyr (den er f. Eks. fundet i Steiermark, Krain, Kroatien og Illyrien), er opdaget hos os af Hr. Fuldmægtig West, som d. $1\frac{4}{5}$ 1908 sigtede tre Stykker ved Foden af et Risgærde i Frejlev paa Lolland. Senere har Hr. Maskintegner Rye fundet nogle Stykker dels samme Sted, $2\frac{1}{8}$ 1909, dels ved Bremersvold under lignende Forhold, $2-10\frac{1}{5}$ 1909.

N. Sparshalli.

Denny Mon. Psel. Scydm. 1825, 66, t. 13. f. 3; Ganglb. III, 37; N. I. D. III, 2, 170; *helvolus* Schaum Germ. Zeitschr. Ent. V, 467. Var. *nigrescens* Reitt., Verh. zool. bot. Ges. Wien 1881, 566; Ganglb. III, 37; N. I. D. III, 2, 171.

Sparsomt gult behaaret. Farven varierende fra rustrød til brunsort, Antenner og Ben rødgule. Antennernes tre næstsidste Led tydeligt bredere end lange. Panden tydeligt punkteret. Thorax glat, med stærkere behaarede Sider og undertiden med en fin, længere eller kortere Længdemidtfure; ved Basis som hos foregaaende Art, dog staar i Basaltværfuren undertiden endnu en femte Basalgrube i Midten, foran Scutellum. Dækvingerne temmeligt korte og brede, fint og tydeligt punkterede, Basalindtrykkene som hos foregaaende Art. 1 mm.

Meget sjælden. 4 Stk. under Løv ved Foden af gamle Pile i Hjørnet af en Eng ved Højbygaard paa Lolland, 8, 1843 (Prf. Schiødte); 1 Stk. Sorø, ²⁵/₅ 1874 (Konservator Løvendal); 3 Stk. sigtede paa fugtig Bund under Elleløv i Skovlund, et lille Hedekrat i Hammerbakker, Nord for Aalborg, ²⁰/₁₁ 1892, 4, 1893 (Rentier Johansen); 1 Stk. ved Fuglse paa Lolland, ¹³/₈ 1909 (Skolebestyrer N. P. Jørgensen); 1 Stk. ved Foden af et Risgærde i Frejlev, Lolland, ²¹/₈ 1909 (Maskintegner Rye). Arten skal undertiden kunne træffes hos *Lasius fuliginosus*. De fleste af de danske Stk. tilhører Varieteten *nigrescens* Reitt., som hidtil kun har været kendt fra Ungarn og Preussen, men dog muligvis mange Steder er blevet overset ligesom herhjemme.

I Schiødte's Fortegnelser staar *helvotus* Schaum og *Sparshalli* Denny opførte som to forskellige Arter, men disse to Navne er Synonymer. Kun de Stykker, der staar opførte som *helvotus*, tilhører imidlertid den her beskrevne Art, medens de Stykker, der staar opførte som *Sparshalli* — med Undtagelse af to, som ikke findes paa Museet, og som jeg derfor ikke har kunnet kontrollere — har vist sig at være den fra *Sparshalli* vidt forskellige *rubicundus* Schaum.

Den her beskrevne Art adskilles af Reitter i to, den egentlige *Sparshalli* Denny og *nigrescens* Reitt. Som Hovedkendemærke anfører Reitter, at *nigrescens* altid, *Sparshalli* aldrig har en femte Grube i Midten af Thorax's Basaltværfure, og nævner desuden, at *nigrescens* altid, *Sparshalli* kun ofte er mørk, næsten sort, og at *nigrescens* undertiden, *Sparshalli* aldrig har en Længdemidtfure paa Thorax. Med Hensyn til Farven er det nu klart, at der ikke kan lægges nogen Vægt paa den. Hvad Midtfuren angaar, da er Forholdet ikke, som af Reitter oprindeligt antaget, at *nigrescens* altid har Midtfure. Baade Reitter og Ganglbauer anerkender, at *nigrescens* kun undertiden har dette Kendemærke. Hvad der derimod ikke har været iagttaget, er, at ogsaa *Sparshalli* kan have Midtfure. Et i denne Retning typisk Eksemplar er Hr. Skolebestyrer Jørgensen's. Baade *nigrescens* og *Sparshalli* kan altsaa have eller mangle Midtfure, og

det er da klart, at der heller ikke kan lægges nogensomhelst Vægt paa denne Karakter, saa meget mere som Midtfuren ingenlunde hos de Eksemplarer, der har den, er ens. Den varierer overordentligt i Længde, idet den snart strækker sig over mere end to Tredjedele af Thorax's Længde, snart kun er antydet som en yderst fin og kort Fure, og mellem disse Yderpunkter findes jævne Overgange. Tilbage er da kun, at *nigrescens* altid skal have, *Sparshalli* altid mangle en femte Basalgrube, men ogsaa denne Karakter varierer i Størrelse, Form og Dybde, og den Omstændighed, at Gruben staar midt i Basaltværffuren, altsaa paa det Sted, hvor denne krydses af Længdefuren, hvis en saadan er til Stede og strækker sig saa langt tilbage, bevirker, at der findes jævne og umærkelige Overgange fra Dyr uden Grube, gennem Dyr med en mere eller mindre svag Udvidelse enten af Basaltværffuren eller af Midtfuren, til Dyr med tydelig Grube. Det synes herefter givet, at *nigrescens* ikke kan fastholdes som Art. Dette mener ogsaa Ganglbauer, som forøvrigt er tilbøjelig til at antage, at ikke blot *nigrescens* men ogsaa to andre nærstaaende Former, *profanus* Reitt. og *sulcatulus* Fairm., bør slaas sammen med *Sparshalli*, og Forholdet synes da at være det, at *Sparshalli* er en Art, som i flere Retninger varierer ret stærkt.

*Stenichnus**)

Scydmaenus + *Stenichnus* Thoms. Skand. Col. IV, 82, 85; *Stenichnus* Ganglb. III, 38; *Scydmaenus* N. I. D. III, 2, 172.

*) I »Genera Crust. Ins.» 1806 stiller Latreille ganske vist baade *Hellwigi* Latr. (= *tarsatus* M. & K.) og *Godarti* Latr. i Slægten *Scydmaenus* Latr.; men da den førstnævnte Art fik Navnet *Scydmaenus* tildelt af Latreille allerede i »Hist. nat. Crust. Ins.» 1802, fire Aar før *Godarti* Latr., har *Hellwigi* Latr. og de med den beslægtede (*Eumicrus* Lap.) Fortrinsretten til Navnet *Scydmaenus* og den her omhandlede Slægt (*Godarti* og de med den beslægtede) faar da Navnet *Stenichnus* Thoms.

Antennerne jævnt tykkere henimod Spidsen, uden tydeligt afsat Kølle. Øjnene meget nær ved Thorax's Forrand, Tindingerne meget korte. Thorax svagt hjerteformigt, i Reglen med et Antal Basalgruber, dets Sider ikke randede. Dækvingerne hver med eet ellér to Basalindtryk. Baghofterne temmeligt langt fra hinanden.

Hannens Forlaar er i Reglen stærkere fortykkede end Hunnens.

De danske Arter har glat Hoved og Thorax og mere eller mindre fint punkterede Dækvinger.

Stenichnus ♂: med tynde Fødder.

Bestemmelsestabel over Arterne.

- 1, Hver Dækvinge med to tydelige Basalindtryk. Thorax ved Basis med Gruber. Sort eller lysere, men i sidste Fald større (1,8 mm.).
- 2, Større, 1,8 mm. Lysere eller mørkere brun; bred.
 Godarti Latr.
- 2' Mindre, højst 1.5 mm. Sort.
- 3, Thorax lidt bredere end langt med tydelige Basalgruber. Dækvingerne brede med stærkt tilrandede Sider. Scutellum og den tilstødende Del af Dækvingerne fremstaaende i Form af en lille Trekant. *scutellaris* M. & K.
- 3' Thorax mindst saa langt som bredt. Dækvingerne temmeligt langstrakte med mindre stærkt tilrandede Sider.
- 4, Thorax's inderste Basalgruber meget utydelige. Dækvingernes inderste Basalindtryk forlænget langs Sømmen omtrent til Midten af Dækvingerne. Større, 1,5 mm. *collaris* M. & K.
- 4' Thorax's inderste Basalgruber meget tydelige. Dækvingernes inderste Basalindtryk kort, ikke forlænget langs Sømmen. Mindre, 1,1—1,3 mm.
 pusillus M. & K.
- 1' Hver Dækvinge med to Basalindtryk, hvoraf det yderste er meget utydeligt. Thorax ved Basis

med en svag Tværfure men næsten uden Spor af Gruber. 1,1 mm. Dækvingerne røde eller brune *exilis* Er.

S. Godarti.

Latr. Gen. Crust. Ins. I, 1806, 282, t. XIII, f. 6; Ganglb. III, 38; N. I. D. III, 2, 173.

Tyndt gult behaaret. Kort og bred, lysere eller mørkere brun, Antenner og Ben rødlig. Antennernes to næstsidste Led ganske lidt bredere end lange. Thorax højst saa langt som bredt, ved Basis med flere smaa punktformede Gruber, som varierer i Antal og Størrelse og undertiden danner en svag Antydning af en Basaltværfure. Dækvingerne brede, stærkt hvælvede, med stærkt tilrandede Sider, tydeligt punkterede; Basalindtrykkene korte, det inderste dybest. 1,8—2 mm.

Han: Forlaarene paa Ydersiden stærkere fortykkede og jævnt afrundede.

Under Bark og i Muld i gamle Træer, meget sjælden. Jægerspris Nordskov, ²⁸/₉, og Gjerup Skov paa Fyen, ⁹/₅, begge Steder hos *Formica rufa*; Sundby Storskov, 9; i en gammel Egebul. Midtjylland, 6; Bremersvold i en gammel hul Eg, ²¹/₆. Skal ogsaa kunne findes hos *Lasius fuliginosus*.

S. scutellaris.

Müller & Kunze Schrift. nat. Ges. Leipzig I, 1822, 199, t. V f. 14; Ganglb. III, 39; N. I. D. III, 2, 174.

Tyndt gult behaaret. Kort og bred, sort, Antenner og Ben rødgule, Laarene mørkere. Antennernes to næstsidste Led kvadratiske. Thorax lidt bredere end langt med to tydelige punktformede Basalgruber paa hver Side. Dækvingerne brede, stærkt hvælvede, med stærkt tilrandede Sider, spredt og fint punkterede. Basalindtrykkene store og dybe, det inderste skraatstillet konvergerende med Sømmen; derved bliver Scutellum og den tilstødende Del af Dækvingerne tydeligt fremstaaende i Form af en lille Trekant. 1,3—1,4 mm.

Han: Forlaarene sammentrykte, paa Ydersiden stærkt udvidede, foran Spidsen dannende en tydelig stump Vinkel.

Adskiller sig fra *collaris* ved de tydelige inderste Basalgruber paa Thorax, de inderste, ikke saa lange, med Sømmen konvergerende Basalindtryk paa Dækvingerne og Forlaarenes Udvikling hos Hannen, fra *pusillus* ved finere punkterede Dækvinger og Hannens Forlaar, hvis Vinkel ikke saaledes som hos *pusillus* er tandformigt fremtrædende, og fra dem begge ved den meget kortere og bredere Form og det fremstaaende Scutellum.

Scutellaris hentyder til det fremstaaende Scutellum.

Paa fugtig Skovbund under Løv og Mos i alle vore Landsdele, næst *S. collaris* og *Neur. elongatulus* vor hyppigste Skovart. Taget i alle Maanederne fra Marts til December. Er ogsaa fundet hos *Formica rufa* og *Lasius fuliginosus*.

S. collaris.

Müller & Kunze Schrift. nat. Ges. Leipzig I, 1822, 202. t. V, f. 16; Ganglb. III, 40; N. I. D. III, 2, 175.

Sparsomt gult behaaret. Aflang, sort, Antenner og Ben rustrøde, Laarene oftest mørkere; Antennernes to næstsidsde Led lidt bredere end lange. Thorax lidt længere end bredt med to meget smaa Basalgruber paa hver Side; de inderste meget utydelige, næsten udviskede. Dækvingerne fint, det forreste Parti omkring Sømmen dog oftest grovere, punkterede. Af Basalindtrykkene er det yderste lille, det inderste derimod er forlænget parallelt med, bagtil endog divergerende med Sømmen og naer omtrent Midten af Dækvingerne. 1,5 mm.

Han: Forlaarene paa Ydersiden stærkere fortykkede og jævnt afrundede.

Adskiller sig fra *pusillus* ved de utydelige inderste Basalgruber paa Thorax, det lange inderste Basalindtryk paa Dækvingerne, Udviklingen af Hannens Forlaar og Størrelsen.

Collaris, med karakteristisk Thorax.

Hyppig over hele Landet paa Skov- og Engbund, vor almindeligste Scydmaen. Den faaes ofte særlig henad Aften

i Ketseren og er taget i alle Maanederne fra Marts til December. Er ogsaa funden hos *Formica rufa*.

S. exilis.

Er. Käf. Mk. Brandenbg. I, 254; Ganglb. III, 41; N. I. D. III, 2, 177.

Spredt men temmeligt langt behaaret. Aflang, lysere eller mørkere brun, Hoved og Thorax ofte næsten sorte, Antenner og Ben gule; Antennernes 7. Led lidt større end 6. og 8., de to næstsidsste Led lidt bredere end lange. Thorax saa langt som bredt, ved Basis*) med en svag Tværfure men næsten uden Spor af Gruber. Dækvingerne fint, mod Sømmen tydeligere, punkterede. Af Basalindtrykkene er det inderste dybt og rundt, meget svagt forlænget et Stykke langs Sømmen, det yderste overordentlig svagt og utydeligt. 1,1 mm.

Han: Forlaarene paa Ydersiden stærkere fortykkede og jævnt afrundede.

Exilis, svag, spinkel. Det første i er langt.

Under Bark; sjælden. Dyrehaven i Antal under Bøgebark, 3, 4, 9, 10, 11; Sundby Storskov, 4; Kølske Krat ved Aalborg, 5; Rude Hegn hos *Formica rufa*, 5, 6; Skørping Skov ved Aalborg hos *Formica rufa*, 11.

Euconnus.

Napochus + *Euconnus* Thoms. Skand. Col. IV, 87, 88; *Euconnus* Ganglb. III, 41; N. I. D. III, 2, 178.

Hovedet bagtil tydeligt halsformigt indsnøret, Halsen højst en Trediedel saa bred som Hovedet. Øjnene siddende

*) I »Fauna Germanica« II, S. 225 siger Reitter om *pusillus* og *exilis*: Hovedet ikke smallere end Thorax's Basis, i Modsætning til *collaris*: Hovedet meget smallere end Thorax's Basis. Nu skal det vel ikke nægtes, at Hovedet hos *collaris* er forholdsvis smallere end hos *exilis*, men ogsaa hos *exilis* er det dog altid tydeligt smallere end Thorax's Basis.

paa Hovedets forreste Del langt fra Thorax's Bagrand, Tindingerne lange. Thorax's Sider ikke randede.

Hannen har tykkere Forlaar, de to forreste Par Skinneben indvendigt, omtrent fra Midten til Spidsen, fladt udrandede og her tættere og længere behaaede og hos nogle Arter de første Led i Antennekøllen særligt udviklede.

De danske Arter har glat Hoved og Thorax, glatte eller fint punkterede Dækvinger, som hver har eet eller to Indtryk ved Basis, og tre- eller fireleddet Antennekølle.

Navnet *Euconnus* σ : med veludviklet Kindskeg, hen tyder til den stærke Behaaing paa Tindingerne, som udmærker nogle Arter men ikke er nogen Slægtskarakter.

Bestemmelsestabel over Arterne.

- 1, Thorax ved Basis med en kort Køl i Midten; Tindingerne stærkt behaaede . . . *denticornis* M. & K.
- 1' Thorax uden Køl i Midten.
- 2, Antennerne med fireleddet Kølle.
- 3, Antennerne tykke og korte, Køllens Led tydeligt bredere end lange; Tindingerne stærkt behaaede.
- 4, Større, 1,4 mm. Antennekøllen ikke helt dobbelt saa bred som Svøben *claviger* M. & K.
- 4' Mindre, 1 mm.; Antennekøllen mindst dobbelt saa bred som Svøben *Mäklini* Mannh.
- 3' Antennerne slanke, Køllens Led højst saa brede som lange; Tindingerne ikke stærkt behaaede.
- 4,, Større, 1,8 mm.; Dækvingerne røde *rutilipennis* M. & K.
- 4'' Mindre, 1,3 mm.; Dækvingerne sorte.
- 5, Dækvingerne kortere og bredere, glatte; Antennerne lidt slankere *hirticollis* Ill.
- 5' Dækvingerne længere og smallere, yderst fint og spredt punkterede; Antennerne mindre slanke *fmetarius* Chaud.
- 2' Antennerne med treleddet Kølle; Tindingerne ikke stærkt behaaede.
- 3,, Større, 1,3 mm.; Øjnene meget fint facetterede *Wetterhalli* Gyll.

3° Meget lille, 0,7 mm.; Øjnene meget groft facetterede
 nanus Schaum.

E. claviger.

Müller & Kunze Schrift. nat. Ges. Leipzig I, 1822, 190 t. V, f. 6; Ganglb. III, 44; N. I. D. III, 2, 181.

Tindingerne og Thorax's Sider stærkt, iøvrigt tyndt men temmeligt langt, behaaret. Sort eller mørkebrun, Antenner og Ben rustrøde; Antennernes Kølle langt behaaret, de to næstsidste Led meget bredere end lange og noget bredere end ottende Led. Thorax ved Basis med en svag Tværfure, der paa hver Side begrænses af en kort Køl. Dækvingerne brede, næsten glatte, hver med et dybt og bredt Basalindtryk. 1,4 mm.

Claviger σ : køllebærende, hentyder til den store kraftige Antennekølle.

Hos *Formica rufa*, sjælden men undertiden i Antal, hvor den findes. Rude Hegn, $\frac{4}{5}$, $\frac{23}{5}$, 7; Tokkekøb Hegn, $\frac{10}{4}$; Boserup Krat, 7; Skørping, 9; Krogenberg Hegn (Gurre), $\frac{9}{5}$. Andre Steder skal den ogsaa være fundet hos *Lasius niger* og *fuliginosus*.

E. denticornis.

Müller & Kunze Schrift. nat. Ges. Leipzig I, 1822, 196 t. V, f. 11; Ganglb. III, 49; N. I. D. III, 2, 183.

Tindingerne og Thorax stærkt, iøvrigt sparsomt behaaret. Sort, Antenner og Ben rustrøde, Laarene mørkere. Thorax ved Basis med tre Længdekøle, en kort og yderst fin i Midten og en paa hver Side. De to Længdekøle paa Siden begrænses hver af to Basalgruber, en større indre og en mindre ydre. Dækvingerne næsten glatte, hver med et stort og bredt Basalindtryk. 1,8 mm.

Hos Hunnen er de tre næstsidste Antenneled omtrent kvadratiske. Hos Hannen er ottende Led længere end bredt, niende bredest fortil og her saa bredt som langt, og begge disse Led, især det ottende paa Indersiden fladtrykte. Det ottende Leds Inderside er buet indad, Indervinklerne frem-

trukne og den forreste skarp. Niende Leds bageste Inder-vinkel stump, den forreste spids og fremtrukket. Tiende Led omtrent kvadratisk.

Denticornis σ : med tandede Antenner.

Sjalden. 3 Stk. ketsede i Bognæs Skov, 8; enkelt i Boserup Krat, $^{10}/_5$; Rye Nørreskov, 8; Keld Skov ved Bremersvold under Løv, $^{6}/_4$; i stort Antal men udelukkende Hanner, ketset lige før Solnedgang i Jægerspris Nordskov paa en Skovslette, $^{5}/_6$. Den skal ogsaa kunne findes hos *Formica rufa*.

E. rutilipennis.

Müller & Kunze Schrift. nat. Ges. Leipzig 1, 1822, 193 t. V, f. 8; Ganglb. III, 47; N. I. D. III, 2, 185.

Thorax tæt, iøvrigt meget sparsomt gult behaaret. Sort, Dækvingerne blodrøde, ofte mørkere mod Spidsen; Antenner og Ben rustrøde, Laarene og Antennekøllen mørkere. Antennerne slanke, ottende Led lidt længere end bredt, niende og tiende omtrent kugleformige. Thorax paa hver Side med en utydelig Basalgrube og en kort Længdekøl. Dækvingerne stærkt hvælvede, glatte, hver med to Basalindtryk, det yderste dybt, aflangt, divergerende med Sømmen, det inderste lille og utydeligt, meget tæt ved Scutellum. 1,8 mm.

Rutilipennis, med røde Dækvinger.

I Opskyl ved Søer og Moser, sjalden. Kagsmose (Brønshøj); Frederiksdal, $^{11}/_5$; Lyngby Sø, under Rør, $^{9}/_4$; Rudersdals Mose, 6; Donse, $^{28}/_4$; Teglstrup Hegn under Løv, $^{11}/_4$; Sorø, 6; Lekkende ved Vordingborg, $^{21}/_5$; Vosemose og Ullerslev paa Fyen i Opskyl, 3, 4; Silkeborg.

E. hirticollis.

Illig. Kf. Preuss. 1798, 292; Ganglb. III, 47; N. I. D. III, 2, 186.

Thorax tæt, iøvrigt meget sparsomt behaaret. Sort, Antenner og Ben rustrøde, Laarene og Antennekøllen i Reglen mørkere; Antennerne slanke, de tre næstsidste Led omtrent kugleformige. Thorax ved Basis med en svag

Tværffure, hvori der staar to meget utydelige Gruber, og med en kort Længdekøl paa hver Side. Dækvingerne glatte, hver med et aflangt, med Sømmen divergerende Basalindtryk og Spor af et andet, indre, meget tæt ved Scutellum. 1,3 mm.

Hirticollis, med behaaret Thorax.

Almindelig, især paa fugtige Lokalteter, 3, 4, 8.

E. fimetarius.

Chaud. Bull. Moscou 1845, III, 189; Ganglb. III, 48; *confusus* Bris. Ann. Soc. Ent. Fr. 1861, 598; N. I. D. III, 2, 187.

Denne Art ligner *hirticollis* overordentligt meget, men Dækvingerne er mere aflange med mindre stærkt tilrandede Sider og fint og meget spredt punkterede og Antennerne er ganske lidt kortere og tykkere, idet de enkelte Led ikke er helt saa langstrakte og det syvende Led er lidt bredere end hos *hirticollis*. 1,3 mm.

Fimetarius, som lever i Gødning, Kompost.

Denne Art er vistnok meget udbredt men har i de fleste Samlinger været sammenblandet med *hirticollis*, fra hvilken den herhjemme først blev udskilt af Konservator Løvendal. Efter Reitter skal den ikke som *hirticollis* leve paa fugtige Lokalteter, men i Gødning, Kompost og lign. Nykøbing F. i Have, $\frac{6}{11}$; Køge Strandmark, $\frac{21}{4}$; Randers i Have, $\frac{15}{9}$; Dyrehaven. $\frac{6}{10}$; Odense.

E. Wetterhalli.

Gyll. Ins. Suec. III, 1813, 683; Ganglb. III, 46; N. I. D. III, 2, 188.

Temmeligt kraftigt bygget. Tyndt gulbrunt behaaret; sort eller mørkebrun, Antenner og Ben rustrøde, Køllen og Laarene lidt mørkere. Antennernes to næstsidsste Led bredere end lange. Thorax paa hver Side med to Basalgruber, hvoraf den yderste er mindre og utydeligere. Dækvingerne meget sparsomt og fint punkterede, næsten glatte, hver med to Basalindtryk, det yderste dybt og divergerende med

Sømmen, det inderste meget lille og utydeligt, tæt ved Scutellum. 1,3—1,5 mm.

Han: Forskinnebenene mod Spidsen stærkere fortykkede og krummede indad, Bagskinnebenene slanke, krummede indad fra Midten til Spidsen og med tydelig Endespore.

Meget sjælden. Nogle faa Stykker paa Engpletter i Ravnstrup Krat, Lindeskov og Sundby Storskov, $\frac{9}{9}$, sikkert ketsede. Vistnok ikke genfundet siden Schiødte's Tid.

E. nanus.

Schaum Germ. Zeitschr. Ent. V, 471; Ganglb. III, 46; N. I. D. III, 2, 189.

Meget fint gult behaaret. Farven varierende fra rødgul til mørkebrun, Antenner og Ben bleggule; Antennernes to næstsidsste Led tydeligt bredere end lange. Thorax med temmeligt stærkt tilrandede Sider, paa hver Side med to Basalgruber, af hvilke de inderste er store, de yderste meget utydelige. Dækvingerne yderst fint punkterede, hver med et stort og dybt, med Sømmen ganske lidt divergerende Basalindtryk. 0,5—0,7 mm.

Nanus, Dværg.

Meget sjælden. 2 Stk. i Rude Hegn hos *Formica rufa*, $\frac{22}{5}$; 4 Stk. ved Thureby i Mos paa en gammel Bøg, $\frac{16}{5}$, $\frac{1}{6}$, $\frac{20}{6}$; 1 Stk. i Bognæs i Mos paa en gammel El, $\frac{27}{4}$; sigtet i Antal ved gamle Bøgestubbe i Jægerspris Nordskov, $\frac{16}{9}$; 3 Stk. sigtede i en Ellemose i Dyrehaven, $\frac{3}{4}$.

Scydmaenus.

Latr. Hist. nat. Crust. Ins. III, 1802, 116; Ganglb. III, 56; *Eumicrus* Laporte de Castelnau Hist. nat. Col. I, 1840, 209; N. I. D. III, 2, 194.

Antennerne svagt knæede*), med treleddet Kølle, Spidsen

*) De to danske Arter har Antennerne svagt, men dog tydeligt bøiede eller knæede omtrent paa Midten. Det er imidlertid ikke hertil, at Reitter og Ganglbauer hentyder med Ordene: „Fühler nach oben gekniet“. Hermed hentydes til den Vinkel, som kan dannes

af 1. Led paa Oversiden med en Udranding, hvori Roden af 2. Led tildels kan optages. Hovedet tydeligt halsformigt indsnøret bagtil, Øjnene siddende paa Hovedets forreste Del, langt fra Thorax's Forrand, Tindingerne lange. Thorax's Sider ikke randede.

Hos Hannen er Fortarserne ofte udvidede og paa Undersiden tættere behaarede.

Συδμαίνω α: er vred.

Bestemmelsestabel over Arterne.

- 1, Thorax ved Basis med fire Gruber; Dækvingerne med et Basalindtryk. Større, 2 mm. *tarsatus* M. & K.
- 1° Thorax ved Basis uden Gruber men yderst fint punkteret; Dækvingerne uden Basalindtryk. Mindre 1,2—1,7 mm.
- 2, Thorax kun meget lidt længere end bredt; de to næstsidste Antenneled næsten kvadratiske. Mindre 1,3 mm. *rufus* M. & K.
- 2° Thorax tydeligt længere end bredt; de to næstsidste Antenneled tydeligt længere end brede. Dækvingerne mere aflange. Større, 1,6 mm. *Hellwigi* Herbst.

S. *tarsatus*.

Müller & Kunze Schrift. nat. Ges. Leipzig I, 1822, 187, t. V, f. 3; Ganglb. III, 58; N. I. D. III, 2, 195.

Tyndt gult behaaret. Mørkebrun, Hoved og Thorax sædvanligt mørkere, Antenner og Ben rødlig; Antennernes

mellem 1. og 2. Antenneled, en Evne, der findes baade hos *Scydmaenini*, *Clidicini* og *Mastigini*, og som muliggøres ved den netop for disse tre Grupper karakteristiske Udranding, der findes paa 1. Antenneled, og som tildels kan optage Roden af 2. Led. Hos *Scydmaenini* findes Udrandingen paa Oversiden, hos *Clidicini* paa Ydersiden og hos *Mastigini* paa Undersiden af Leddet, og Antennerne er derfor hos disse Grupper knæede henholdsvis opad, udad og nedad, meget svagt hos *Scydmaenini*, der kun har 1. Led svagt forlænget, stærkt derimod hos de to andre Grupper, der har 1. Led stærkt forlænget.

to næstsidste Led omtrent kvadratiske. Hoved og Thorax glat, det sidste paa hver Side med to Basalgruber, af hvilke den yderste er mindst. Dækvingerne meget fint og spredt punkterede, hver med et kort og bredt Basalindtryk. 2 mm.

Han: Fortarserne tydeligt, Mellemtarserne utydeligt udvidede.

Navnet hentyder til Hannens udvidede Fortarser.

Skarevis hele Sommeren igennem i Dynger af Planteaffald i Haver, i tør Gødning omkring Drivkasser osv. Mindre hyppig under Løv og Mos i vore Skove. Udbredt over hele Landet.

S. rufus.

Müller & Kunze Schrift. nat. Ges. Leipzig I, 1822, 186, t. V, f. 2; Ganglb. III, 58; N. I. D. III, 2, 196.

Fint gult behaaret. Rødgul; Antennernes to næstsidste Led næsten kvadratiske. Hovedet glat, Thorax kun meget lidt længere end bredt, ved Basis uden Gruber men yderst fint punkteret. Dækvingerne fint men tydeligt punkterede uden Basalindtryk. 1,2—1,3 mm.

Rufus, rød.

Skarevis i Haverne omkring København i den tørre barkblandede Gødning omkring Drivkasser og i Plantemøddinger, 4, 5, 8, 9, 10. Udenfor Nordsjælland er den, saavidt mig bekendt, ikke fundet. Andre Steder skal den ogsaa være fundet hos Myrer under Bark og i gamle Stubbe.

Arter, der er medtagne i Bestemmelsestabellerne men endnu ikke fundne hos os.

Neuraphes carinatus Muls. Tyskland.

N. coronatus Sahlb. Nordeuropa f. Eks. Finland.

N. parallelus Chaud. Nordtyskland.

N. longicollis Motsch. Nordtyskland.

N. minutus Chaud. I *Formica rufa*'s Tuer, Tyskland, Finland.

Stenichnus pusillus M. & K. Skaane, Tyskland osv. [Det i Naturh. Tidsskr. III. R. 10. B. opførte Stykke er en uudhærdet *S. collaris*].

Euconnus Mäklini Mannh. Hos Myrer, Skaane, Tyskland
[Efter Cl. Grill: »Catalogus Coleopterorum Scandi-
naviae, Daniae et Fenniae« 1896, skal den ogsaa være
fundet i Danmark].

Scydmaenus Hellwigi Herbst. I *Formica rufa*'s Tuer, ogsaa
under Bark hos andre Myrer; Skaane, Tyskland.

Litteratur.

Edm. Reitter: »Bestimmungs-Tabellen der europäischen
Colepteren«, V, Paussidae, Clavigeridae, Pselaphidae,
und Scydmaenidae; X, Nachtrag zu dem V. Theile.

»Naturgeschichte der Insecten Deutschlands« beg. v. Dr. W.
Erichson, III Band, 2 Abtheilung von Edm. Reitter
(citeret som N. I. D. III, 2).

L. Ganglbauer: »Die Käfer von Mitteleuropa« III Band
(citeret som Ganglb. III).
